

«Το γήρας περικράτησον» - Παγκόσμια Ημέρα Ηλικιωμένων

/ [Επικαιρότητα](#)

Η [Παγκόσμια Ημέρα των Ηλικιωμένων](#), γνωστή και ως «Παγκόσμια Ημέρα για την Τρίτη Ηλικία» εορτάζεται κάθε χρόνο την 1η Οκτωβρίου. Υιοθετήθηκε από τη Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ το 1990, για να αποτίσει τον οφειλόμενο φόρο τιμής στους ηλικιωμένους, αλλά και να επισημάνει τα προβλήματα, που αντιμετωπίζουν.

•

Σύνταξη www.ope.gr

Όπως αναφέρουν ΟΗΕ και ΠΟΥ, η Παγκόσμια Μέρα Ηλικιωμένων έχει στόχο να αναγνωρισθεί η συμβολή των ηλικιωμένων στην κοινωνική και οικονομική ανάπτυξη, και τούτο διότι στη σύγχρονη εποχή οι ηλικιωμένοι παίζουν έναν ολοένα σημαντικότερο ρόλο, μέσω του εθελοντικού έργου τους, της μετάδοσης των εμπειριών και των γνώσεών τους, της βοήθειας που δίνουν στα παιδιά τους,

αναλαμβάνοντας να φροντίζουν τα εγγόνια τους, αλλά και της αυξανόμενης συμμετοχής τους στην αγορά εργασίας.

Τό πρόσωπο τῶν ἡλικιωμένων στή μεταχριστιανική κοινωνία ὡς ἀναφέρει ὁ Ἀπόστολος Ν. Μπουρνέλης Ἀν. Καθηγητής Α.Ε.Α.Η. Κρήτης, σε παλαιότερο ἄρθρο του (ἀπόσπασμα αὐτοῦσιο)

Ἡ ὀρθόδοξος Ἐκκλησία διὰ τῶν θεοφόρων Πατέρων της, δίδει τό μέτρο τῆς συμπεριφορᾶς πρὸς τοὺς ἀνθρώπους τῆς τρίτης ἡλικίας. Ὁ ἱερεὺς, κατὰ τὴν τέλεση τῆς Θείας Λειτουργίας τοῦ Μεγάλου Βασιλείου, μεταξύ ἄλλων εὐχεται πρὸς τόν Κύριον: «τά νήπια ἐκθρεψον, τὴν νεότητα παιδαγωγῆσον, τό γῆρας περικράτησον». Ἡ φράση «τό γῆρας περικράτησον» δείχνει ἀκριβῶς, ὅχι μόνο τά αἰσθήματα τῶν νεοτέρων πρὸς τά γηρατειά, ἀλλὰ καί τὴν ἐπιθυμία τους νὰ κρατηθοῦν στή ζωή, διότι εἶναι πολύτιμη ἡ συμβολή τους.

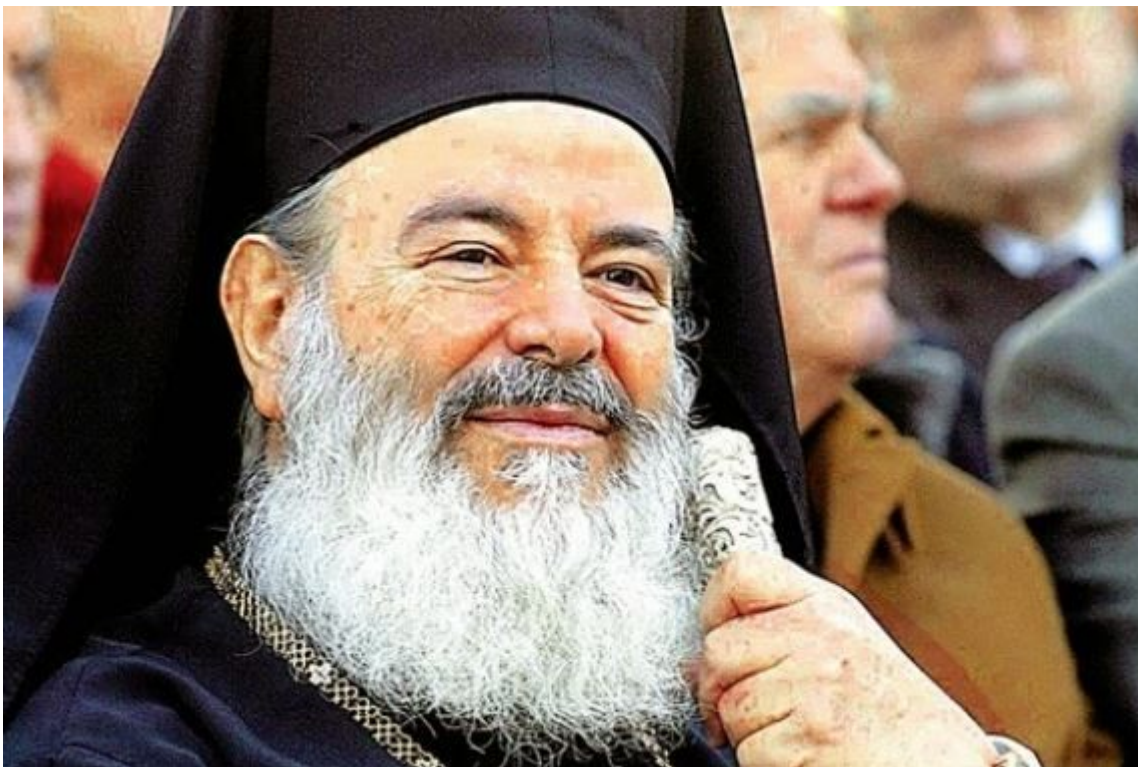
Σέ ἐρμηνευτική ὁμιλία του στή Β΄ πρὸς Τιμόθεον ἐπιστολή, ὁ Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος ἐγκωμιάζει δύο πρόσωπα, πού ἦταν αἰτία τῆς καλῆς ἀνατροφῆς τοῦ πνευματοφόρου Τιμοθέου, μαθητοῦ τοῦ Ἀποστόλου τῶν ἐθνῶν Παύλου. Τά πρόσωπα αὐτά εἶναι ἡ μητέρα του Εὐνίκη καί ἡ γιαγιά του Λωΐδα. Αὐτές τοῦ μετάγγισαν τά νάματα τῆς εὐσέβειας, αὐτές τόν ἀνέθρεψαν «ἐν παιδείᾳ καί νοουθεσίᾳ Κυρίου» καί παρά τό γεγονός ὅτι ὁ πατέρας του ἦταν εἰδωλολάτρης, ἐκεῖνος ἀκολούθησε τά παραγγέλματα τῆς μητρός καί τῆς γιαγιάς του⁸. Μελετώντας κάποιος πού ἐνδιαφέρεται γιά τό γῆρας, τά ποιήματα τοῦ Γρηγορίου

Θεολόγου, θά συναντήσει τά προσωπικά του βιώματα αποτυπωμένα στά κείμενά του, τά όποια προέρχονται από τή στάση πού τήρησε έναντι τών γερόντων γονέων του. Καταρχήν παρομοιάζει τά άσπρα μαλλιά πού έχουν οί γέροντες στο κεφάλι ως τήν όδυνηρή δύση τής ζωής. Τίς ρυτίδες πού έμφανίζονται στό πρόσωπό τους ως έκφραση τοῦ χαράγματος τών πραγμάτων. Τίς άρρώστιες ως μέσα ταπεινώσεως τοῦ σώματος καί τρόπους άναζητήσεως τής θείας βοήθειας. Έπίσης ό Γρηγόριος εύχαριστεῖ τό Θεό, διότι έδωσε στους θνητούς νά έχουν τά παιδιά τους βοήθεια καί βακτηρία, γιά νά στηρίζουν τά τρεμουλιάρικα μέλη τους. Μάλιστα ό ίδιος γηροκόμησε τούς γονεῖς του, τούς περιποιήθηκε κατά δύναμη, πιστεύοντας ότι έκτελεῖ τό καθήκον του και έκπληρώνει άπέναντί τους τό δέον και δυνατόν¹⁰. Σέ ποίημά του ό σοφός άνήρ έπισημαίνει: «Η μητέρα παίρνοντας από τούς γονεῖς της τή θεάρεστη πίστη άλυσίδα χρυσή κρέμασε στό λαιμό τών παιδιών της κι είχε φρόνημα άρσενικό σέ γυναικεία μορφή, άγγίζοντας τόσο τή γή καί τόσο φροντίζοντας για τόν κόσμο, όσο στήν ούράνια ζωή ν' άνεβάσει όλη αύτή έδω τή ζωή κι άνάλαφρα να όδηγήσει τό βήμα πρός τά αϊθέρια. Κι ό πατέρας άγριέλαιος κάτω άπ' τόν ίσκιο τών ειδώλων πρῶτα ζοῦσε, αλλά μπολιάστηκε από ήμερης μόλι έλιᾶς καί τόσο από την εύγενική ρίζα άντλησε, ώστε νά σκεπάσει τά δέντρα καί πολλούς νά χορτάσει μέ τό γλυκό καρπό. Μέ το χρῶμα τής φρόνησης στό νοῦ καί στά μαλλιά, μειλίχιος, γλυκομίλητος, νέος Μωυσής ή άλλος Άαρών άνάμεσα στους θνητούς άνθρώπους καί τον ούράνιο Θεό στεκόταν, καί μέ καθαρές τελετουργίες καί θυσίες δικές μας, έτσι όπως θυσιάζει μέσα ό άγνός νοῦς, ένώνοντας σ' ένα τούς θνητούς καί τόν άθάνατο μεγάλο Θεό. Από τέτοιο πατέρα προήλθα καί μητέρα, νά συναγωνίζομαι μ' αυτούς, δέν εῖναι θεμιτό, αλλά δέν άρνούμαι νά συναγωνίζονται μεταξύ τους. Αυτούς έγώ τους γηροκομοῦσα καί τούς περιποιόμουν στα πάθη τους καί οί έλπίδες γλύκαιναν τήν ψυχή μου, ότι κάτι άριστο έκτελῶ κι έκπληρώνω ένα φυσικό χρέος».

Άξιοσημείωτο όμως όλων εῖναι ή εύγνωμοσύνη τοῦ Γρηγορίου πρός τούς γέροντες γονεῖς του, οί όποιοι μέχρι τά γεράματά τους, έγιναν πρότυπα άρετῆς καί άγιότητος. Τό παρακάτω απόσπασμα εῖναι χαρακτηριστικό: «Αλλά οί γονεῖς μου ζωγράφιζαν στο νοῦ μου, όχι μ' άσχημα χρώματα καί μέ δίδασκαν σωστά μέ τήν άρετή. Γιατί, σ' όλους τούς επίγειους ήσαν θαυμαστοί, έχοντες φρόνημα κοινό γιά τήν κατόρθωση τής άρετῆς. Ίδιοι στά γηρατειά καί στήν έξαίρετη συμπεριφορά τής άνθρώπινης ζωής, καλότυχοι καί γενναῖοι, προσπερνώντας τά μέτρα... Αυτοί έπλασαν τήν άπαλή ψυχή μου σαν τό πηχτό τυρί, άμέσως επαιρνα τή μορφή τοῦ τυροβολιοῦ. Καί κάποτε πού κοιμόμουν μοῦ ήρθε τέτοιο όνειρο, πού μέ τράβηξε εύκολα στόν έρωτα τής παρθενίας». Σέ ποίημά του πρός παρθένους ό Γρηγόριος θεολόγος συνιστᾷ: «Νά σέβεσαι τά γεράματα καί νά έχεις σεμνούς τρόπους. Τά φρόνημα γεράματα εῖναι πιό ωφέλιμα από τά νιάτα». Καί ό Μέγας Βασίλειος ζητᾷ από τό πνευματικό του τέκνο Άμφιλόχιο, νά τρέξει κοντά του γιά νά τοῦ προσφέρει ό,τι δύναται, «ίνα οὔν καί ό Κύριος δοξασθῇ καί λαοί εύφρανθῶσι καί τιμηθῶσι καί

ἡμεῖς οἱ γέροντες τῆς ὀφειλομένης ἡμῖν παρά τέκνου γνησίου τύχωμεν θεραπείας, καταξίωσον ἀόκνως μέχρις ἡμῶν διαβῆναι».

Πλήν τούτων ὁ Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος θεωρεῖ καταρχάς τὰ γηρατειά ἀκύμαντο λιμάνι, πού προσφέρει ἀσφάλεια καί εὐχαρίστηση: «Ἡ πολιὰ ὥσπερ εἰς λιμένα ἀκύμαντον τάς τῶν γεγηρακότων ὁρμίζει ψυχάς, παρέχουσα τῇ παρά τῆς ἡλικίας ἐντρυφᾶν ἀσφαλεία». Ἐν συνεχείᾳ πιστεύει ὅτι ἡ περίοδος τοῦ γήρατος συμβάλλει στήν ὠρίμανση τοῦ ἀνθρώπου. Σε ἐρμηνευτική του ὁμιλία σημειώνει: «Ἡ ψυχὴ δυναμώνει στά γηρατειά, τότε ἀκμάζει περισσότερο, τότε ὠριμάζει πνευματικά. Ὅπως δηλαδή ἓνα σῶμα ὅσο ἐνοχλεῖται ἀπό πυρετούς καί συνεχεῖς ἀρρώστιες, ἔστω κι ἂν εἶναι δυνατό, ἐξαντλεῖται, ἐνῶ ὅταν ἀπαλλαγεῖ ἀπό τήν πολιορκία αὐτὴ ἀνακτάει τὴ δύναμή του, ἔτσι καί ἡ ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου, ὅσο ἀκόμη εἶναι νέα, κατέχεται ἀπό πυρετό, τὴν κυριεύει πρό παντός ὁ πόθος τῆς δόξας, τῶν ἀπολαύσεων, τῶν σαρκικῶν ἡδονῶν καί πολλῶν ἄλλων φαντασιώσεων, ὅταν ὅμως γηράσει, ὅλα αὐτά τὰ πάθη ἀπομακρύνονται, ἄλλα ἐξ αἰτίας τοῦ καιροῦ καί ἄλλα ἐξ αἰτίας τῆς φιλοσοφημένης ζωῆς». Ἀκολούθως διακηρύσσει ὅτι: «Ὅταν ἐπέλθῃ τό γῆρας, τότε ἡ ἀριστεία λαμπροτέρα, τότε ἡ ἀνδραγαθία περιφανεστέρα, οὐδέν ἀπό τῆς ἡλικίας κωλυομένη».

Ο μακαριστός Αρχιεπίσκοπος Χριστόδουλος είχε πει για τους ηλικιωμένους:

Οι γέροντες ανέκαθεν για την Ορθόδοξη Θεολογία μας ήσαν και είναι πρόσωπα ιερά και σεβαστά. Επανειλημμένως μέσα στην Αγία Γραφή βλέπομε τους θεοφώτιστους ιερούς συγγραφείς ν' αναφέρονται με τιμή στα πρόσωπά τους και να παροτρύνουν τους νέους να τους υπολείπτονται, να τους περιποιούνται και να τούς αγαπούν. Και βέβαια, δεν θα ήταν δυνατόν να συμβαίνει διαφορετικά, διότι στο τέλειο σύστημα ηθικής που μας εχάρισε η Άπειρη Αγάπη του Θεού, τα πάντα γίνονται “ευσχημόνως και κατά τάξιν” και αποδίδεται η τιμή σ' αυτόν που την αξίζει.

Δυστυχώς όμως, αυτό που ο νόμος του Θεού επιτάσσει, διαπιστώνομε ότι δύσκολα γίνεται αποδεκτό από τον σύγχρονο κόσμο. Κι αυτό οφείλεται σε πολλούς λόγους. Έναν από τους ουσιαστικώτερους θα εκθέσω κατωτέρω.

Θα έλεγα, λοιπόν, χωρίς δισταγμό, ότι ένα από τα καινοφανή στοιχεία των τελευταίων δεκαετιών, για το οποίο έχομε τεράστια ευθύνη εμείς οι μεγαλύτεροι, πού έτσι διαπαιδαγωγήσαμε τα παιδιά μας, είναι ότι έχει καταργηθεί η έννοια της καλώς νοουμένης αυθεντίας. Αυθεντίες παληά ήσαν οι γονείς, οι κληρικοί, οι διδάσκαλοι και βεβαίως οι Γέροντες. Δεν είναι άλλωστε τυχαίο ότι οι ηλικιωμένοι ονομάζονται γέροντες, που σημαίνει Σεβαστά πρόσωπα. Και δεν σταματήσαμε εδώ. Προσπαθήσαμε να πείσουμε τα παιδιά μας ότι όλα είναι ίσα και όμοια και μέσα από μια αλλοτριωτική και καταστροφική ψευδοκουλτουριάρικη φιλοσοφία και ισοπεδωτική νοοτροπία, που τις υπαγόρευε ο δήθεν προοδευτικός μας προσανατολισμός, εκλονίσσαμε συνθέμελα το οικοδόμημα των Παραδοσιακών αξιών και δημιουργήσαμε ρήγματα τέτοια, που δύσκολα διορθώνονται. Και πράγματι, όταν για παράδειγμα από μικρό το παιδάκι φωνάζει τον Πατέρα του με το μικρό του όνομα και διεκδικεί απ' αυτόν επί ίσοις όροις, πώς είναι δυνατόν να μάθη αργότερα να αποδίδη την τιμή σ' αυτόν που πρέπει και κυρίως στον ηλικιωμένο, στον Γέροντα, στον Σεβαστό.

Όλ' αυτά βεβαίως ίσως ηχούν παράξενα, πλην όμως νομίζω ότι, ως ο Προκαθήμενος της Ελλαδικής Ορθοδόξου Εκκλησίας έπρεπε να αναφερθώ με τούτο το Μήνυμά μου, σ' αυτή την τόσο σημαντική αιτία, στην οποία, κατά μέγα μέρος, οφείλεται το υπαρκτό χάσμα ανάμεσα στους νέους και τους ηλικιωμένους και το οποίο θα γίνεται βαθύτερο αν δεν ανακρούσωμε πρύμναν και δεν συνειδητοποιήσωμε ότι η ηθική και πνευματική τάξις, πού ώρισε ο Δημιουργός για να ισχύει στις μεταξύ μας σχέσεις, όταν παραβιάζεται, μας εκδικείται θανάσιμα. Ό,τι ακριβώς συμβαίνει με τούς θεμελιώδεις φυσικούς νόμους.

Ξεφύγαμε, και μέσα από τον κακώς νοούμενο προοδευτισμό μας ισοπεδώσαμε τα πάντα, με αποτέλεσμα να ευρίσκεται υπό διάλυσιν το πάλαι ποτέ υγιές κύτταρο της Κοινωνίας μας, που είναι η Οικογένεια και τώρα με απόγνωση ατενίζομε, τα μεν παιδιά μας να προσπαθούν να δώσουν διέξοδο στα αδιέξοδά τους μεσ' απ' το αλκοόλ, τα ναρκωτικά, τον αναρχικό μηδενισμό και τις παραθρησκείες, τους δε ηλικιωμένους μας να λιώνουν μόνοι και πονεμένοι, μακριά από την οικογενειακή θαλπωρή και με το πικρό παράπονο της εγκατάλειψης στα χείλη.

Και το ερώτημα έρχεται αυθόρμητο: Υπάρχει ΕΛΠΙΔΑ; Ασφαλώς και υπάρχει και θεωρώ υπεύθυνο τον εαυτό μου, πρώτα απέναντι στο Θεό και εν συνεχεία έναντι των Συνελλήνων αδελφών μου, να την διακηρύξω με στεντόρεια φωνή και προς όλες τις κατευθύνσεις, ως εκ της θέσεώς μου. Η Μόνη, αλλά Βέβαιη Ελπίδα μας είναι ο Χριστός. Αυτός γνωρίζει να συνάπτει τα διεστώτα. Αυτός ξέρει να αναγεννά τους ανθρώπους σε καινές δημιουργίες. Αυτός είναι ο Παντοδύναμος Πατέρας και Παρηγορητής. Κοντά σ' Αυτόν Σας προσκαλώ όλους να έλθετε, νέους και ηλικιωμένους, με την απόλυτη σιγουριά ότι θα βρήτε το Πανάγιο Χέρι που θα σφογγίσει το πικρό σας δάκρυ, τον Μεγάλο Φίλο που θα σας κρατήσει την τέλεια συντροφιά τις ώρες της μοναξιάς, τον Στοργικό Πατέρα που με το Δικό Του Θείο Βάλσαμο θα εξαλείψει τον πόνο σας.

Η Μαρία Γούζιου κοινωνική λειτουργός στην ιστοσελίδα της Ιεράς Μητροπόλεως Νέας Ιωνίας έχει αναφερθεί στον κοινωνικό αποκλεισμό της τρίτης ηλικίας αναφέροντας τα εξής:

Συχνά το πέρασμα στην τρίτη ηλικία συνοδεύεται από αλλαγές στην προσωπική και οικογενειακή ζωή των ατόμων, όπως η συνταξιοδότηση, η περιορισμένη κοινωνική και οικονομική ζωή, τα συχνότερα ιατρικά προβλήματα, καθώς και η απώλεια αγαπημένων προσώπων. Οι συνήθειες αυτές αλλαγές που προκύπτουν, δημιουργούν συχνά στα άτομα της τρίτης ηλικίας το αίσθημα ότι δεν μπορούν να δράσουν όπως παλιά και αυτό τους τρομάζει, τους κάνει να βλέπουν αρνητικά το περιβάλλον τους και να νιώθουν παραγκωνισμένοι με αποτέλεσμα να οδηγούνται

στην κοινωνική απομόνωση και τον κοινωνικό αποκλεισμό. (Νεοκλέους, 2012)

Τι είναι όμως ο κοινωνικός αποκλεισμός;

Θα μπορούσαμε να ορίσουμε σύντομα τον κοινωνικό αποκλεισμό ως μία διαδικασία μέσω της οποίας τα άτομα και οι ομάδες αποκλείονται σε μικρότερο ή μεγαλύτερο βαθμό από τη συμμετοχή στα κοινωνικά αγαθά και στις κοινωνικές σχέσεις της κοινωνίας στην οποία ζουν.

Οι επιπτώσεις του κοινωνικού αποκλεισμού της τρίτης ηλικίας εκτείνονται σε διάφορα επίπεδα.

Στον οικονομικό τομέα, η οικονομική κρίση των τελευταίων ετών στη χώρα μας και τα σκληρά μέτρα λιτότητας που λήφθηκαν οδήγησαν τους πολίτες και κατ' επέκταση τους ηλικιωμένους στα όρια της φτώχειας και της ανέχειας.

Πλέον, η επιδείνωση των οικονομικών συνθηκών επηρεάζει και τη λειτουργία του υγειονομικού τομέα μέσω της μείωσης του εισοδήματος και των περικοπών των δημοσίων δαπανών. Ειδικότερα, η μείωση του εισοδήματος των ηλικιωμένων, λόγω περικοπών μισθών ή συντάξεων, επιφέρει περιορισμό στην κατανάλωση ιδιωτικών υπηρεσιών υγείας, συμβάλλοντας με αυτό τον τρόπο στη σταδιακή επιδείνωση της υγείας του πληθυσμού. (Καρανικόλα, Δημόπουλος, Νιάκας, Αλετράς, 2018).

Σε κοινωνικό επίπεδο, τα άτομα της τρίτης ηλικίας μετά τη συνταξιοδότηση δυσκολεύονται να συμμετάσχουν στην πολιτιστική και κοινωνική ζωή, με αποτέλεσμα να απομονώνονται από την υπόλοιπη κοινωνία. Αισθάνονται δηλαδή, ότι έχουν χάσει την ανεξαρτησία τους επειδή είναι υποχρεωμένοι να στηρίζονται σε άλλους για οικονομική ή άλλου είδους βοήθεια. Ακόμη, συνήθως λόγω προβλημάτων υγείας, εγκαταλείπουν δραστηριότητες που παλαιότερα αποτελούσαν μέρος της καθημερινότητάς τους. Έτσι, δεν διατηρούν το ρόλο τους ως ενεργοί πολίτες και αυτό έχει ως αποτέλεσμα, τα ηλικιωμένα μοναχικά άτομα να οδηγούνται στην κοινωνική απομόνωση και περιθωριοποίηση, κάτι που θα μπορούσε να δημιουργήσει τις προϋποθέσεις για κατάθλιψη, καρδιακές παθήσεις, διαταραχές ύπνου, άνοια, κ.α..

Σε ψυχολογικό επίπεδο, τα άτομα της τρίτης ηλικίας αισθάνονται ότι αποτελούν βάρος για την κοινωνία επειδή δεν εργάζονται, ή επειδή οι περισσότεροι πάσχουν από χρόνια νοσήματα και δεν είναι παραγωγικοί.

Πολλές φορές αισθάνονται θυμό, επειδή θεωρούν ότι η κοινωνία δεν είναι φιλική ή ασφαλής για τους ηλικιωμένους συνταξιούχους. Πολλοί δεν έχουν κανέναν, στον οποίο να μπορούν να στραφούν, να τους ανακουφίσει από τα οικονομικά τους βάρη ή να τους προσφέρει άλλου είδους βοήθεια, η οποία να διευκολύνει την κατάστασή

τους

Νιώθουν το αίσθημα της ντροπής αλλά και της ενοχής. Λόγω του ότι αντιλαμβάνονται ότι δεν έχουν τη δυνατότητα να προσφέρουν στην οικογένεια τους και στα παιδιά τους μια αξιοπρεπέστερη και ποιοτικότερη ζωή.

Ένα ακόμη στοιχείο που επιβαρύνει τη συναισθηματική τους κατάσταση είναι ο φόβος τους για το ενδεχόμενο να μην μπορούν να αυτοεξυπηρετηθούν αλλά και η οικογένειά τους να μην μπορεί να τους στηρίξει και να αναγκαστούν να παραμείνουν σε κάποιο ίδρυμα.

(Πηγές: ecclesia.gr, nif.gr, sansimera.gr, imcostantias.org)